

PEST, I. félv.

24. szám.

Junius 17. 1869.

Megjelenik a lap minden héten egyszer, esütörtökön. Előfizetési ár: helyben félévre 1 forint 31. A pályázatok beiktatásáért tíz sorig minden egyszeri. Az előfizetési pénzeket, valamint a lapba szánt kéziratokat kr., egész évre 2 forint 62 kr.; vidékre fél- félévelért 1 frt, tíz soron fölü, egyszeri közlésért 2 frt, a Szent-István-Társulat igazgatóságához kérjük intézteni. Évre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr. ha többször közöltetik, 1 forint 50 krajczár számítatik.

Róma egyházi, emlékei, intézményei, levelekben.

XVII.

A római nép.

(Vallási jelleme. — Ajtatossága. — A Caravita-imaház. — A nép munkássága. — Józansága. — Sorsjáték. — A nép boszuállási vágya.)

A római népről annyira eltérőleg, és nagyobb-részt annyira megvetőleg nyilatkoznak az utazók, hogy méltányosnak tartom ezen sokak által félreismert népnek csekélységemtől kitelhetőleg igazságot szolgáltatni.

Miután a római rendszeren mélyen vallásos, azt sűtik rá, hogy babonás. A babonáság tudatlanságot tételez fel. Volt alkalommal szólani arról, hogy mennyit tesz a pápai kormány a nép nevelésére és oktatására, s mondhatom, hogy törekvései nem maradnak eredmény nélkül. — Az utazó meg lesz lepetve, midőn az olasz paraszt legjobb nemzeti költőiből egész hasábotok emlékezetből szaval el. A legtöbben tudnak írni, s általán több ismerettel bírnak, mint az alsó osztály más országokban. A római iparos alaposabban tudja a ker. hittant, mint a műveltséggel annyira kérkedő más országokban akárhány bölcész. A templomban mondatni szokott imákat kívülről tudja, és ezen ismereteit nem is szégyenli bevallani. — Egyik alkalommal meg voltam lepetve, midőn isteni szolgálat alatt a nép egész lelkesedéssel énekelte a latin zsoltárokat s a pap minden versére felelt. Mindnyájan énekeltek és fonszóval imádkoztak.

A római nép élő, buzgón nyilatkozó hittel bír. E hite, nem tagadjuk, néha tulzott modorban nyilatkozik; de ezt az olasz jellemnek kell tulajdonítani. Nálunk, hol a hitbuzgalom sokkal alantabb fokon áll, a közimákban csak kevesen szoktak részt venni, hogy úgy mondjam, mindenki magának ajtatoskodik, magának imádkozik. Romában az ajtatosság terjedékeny. A nélkül, hogy épen kárhoztatni akarnám azt a hidegebb modort, mely a mi ajtatosságunkban nyilatkozik, nem

tagadom, hogy különösen meghatott az a közlékeny bizalmasság, mely a római ajtatosságában Isten és a szentek iránt nyilatkozik. A római nép Istent kiválóan atyjának tekinti: a templomban a fiu nyilt és szívelyes bizalmassága nyilatkozik, ki az atyai házban jól érzi magát. Bizalmas és egyszerű merészsége meglepne bennünket, ha nem tudnók, hogy az oly élő hitből ered, mely minden kételkedést kizár.

Elsorolom a romaiak néhány kedvenc ajtatosságát. Egyik legfőbb ajtatossága az oltári-szentség imádása. Minden templomban van az oltári szentségnek egy kápolnája, mely mindenütt a leggazdagabb, és a legtöbb hívek által látogattatik. Az évnék minden napjára esik Róma valamely egyházában az oltáriszentségnek 40 órán keresztüli imádása. Ezen imádások advent első vasárnapján a Sixtini kápolnában kezdődnek, s azután folytattatnak egymásután a város minden egyházában. Ilyen alkalommal az egyházak gazdagon föl vannak ékesítve. Ilyenkor nagy száma jelenik meg a római ajtatoskodóknak, nappal, éjjel folyvást imádják az oltáriszentséget.

A romaiaknak a Bold. Szűz iránti kegyeletéről emlékeztem már; főlemlitem ez alkalommal a holtak iránti kegyeletöket, mely szintén igen kedvezően jellemzi őket.

Vagy husz év óta a város minden halottjait a tiburtini kapun kívül a szent Lőrinczről nevezett temetőben temetik el. Az év minden hetében kedd és szerda közti éjjel egy ajtatos sereg megy a várostól jó távol fekvő sz. Lőrincz-egyházba, itt elimádkozza a rosariumot, és három misét hallgat, melyek éjjeltől hajnalig

az itt (Campo santo) eltemetett hivek lelki nyugalmaért szoktak mondatni. Legyen tél vagy nyár, esős vagy ködös idő, az ajtatoskodók mindig nagy számmal vannak jelen.

A koldus rendszeren a purgatoriumbeli lelkek nevében kér alamizsnát: „Per l'amor di Dio, di Maria santissima, di Gesu sacramentato, delle anime de Purgatorio“ (Isten, a Bold. Szűz, az oltári szentségben jelenlevő Jézus, a purgatoriumbeli lelkek szeretetére).

Most elvezetem az olvasót a Corsón a Sciarra-palotával szemközt álló Caravita-egyházba; elvezetem pedig este, hogy tanuja legyen a rómaiak ajtatosági és bünbánati gyakorlatainak. Mielőtt az oltári szentséggel áldás adamék, egy jezsuita a népnek keresztény oktatást ad. A jó rómaiakra nézve az evangéliom nem holt betű. Nem szegyenlik Krisztus Jézus parancsait, diésőségöknek tekintik, hogy az Üdvözítő tanácsait nyilvánosan követhetik; a keresztény vezeklést szeretik és gyakorolják is. Kedden és pénteken kiosztják az ajtatoságokat, melyeket mindenki pontosan elvégez.

Az ünnepek előestéjén és böjti napokon a Caravita tagjai zsák alakú ruhába öltözve követik a jezsuita atyákat, kik nyilvános téreken intik a hiveket az ünnepek méltó megülésére.

Találkoznak idegenek, kik gunyolódnak, ha e társulat tagjai mintegy zsákba burkolózva végzik jótékonyági tetteiket, hogy senki által föl ne ismertessenek. A gunyolódók legnagyobb része bizonyára meg nem gondolja, hogy a rómaiak ezen állózkodással az emberek mind hálálkodását, mind diéséretét ki akarják kerülni. Tagjaik közt sokan vannak, kik tudományuknál, vagyonuknál vagy születésöknél fogva kitünő állást foglalnak el a társadalomban.

Ezen társulatot 1711-ben Caravita jezsuita atya alapította.

Mind e szerencsés eredményeket az ifjuság határozottan keresztény nevelésének és a papság jótékony befolyásának kell tulajdonítani. Itt a rágalom és gyűlölet még nem vitte annyira, hogy választó falat állítottak volna a papság és a hivek közé. Rómának 70 plébániája van, s mindenik lelkész valódi atyja és pástora nyájának. Ha a hivek közt viszályok merülnek föl, rendszeren a lelkészt hívják fel bírónak, és végzésén megnyugosznak. Lelkészek iránt a legnagyobb tisztelettel és ragaszkodással viseltetnek. Midőn e jó áldozárok valamely házba lépnek, a gyermekek, sőt felnőttek is tiszteletteljesen megcsókolják kezét.

Egyik nap egy francia tiszttel a rómaiak vallásosságáról beszélgettem. „Menjen ön a rómaiakkal, mondá a tiszt. Borzasztó nép ez! Leborul az oltár előtt, s midőn fölemelkedik, kész szomszédja szívébe tört döfni.“ — „Nem tagadom, válaszolám, hogy néha ily esetek is előfordulnak; ebből azonban általában nem lehet a nép jellemére következtetni.“ — „Oh én ismerem őket, szóla ismét a tiszt, babonás, megvetésre méltó nép ez.“ — „Ismét megengedem tiszt ur, mondám én, hogy a római népben is, mint mindenütt, vannak sajnálatra méltó kivételek; de néhányak bűnét

egy egész népnek felróni nem lehet. — Hol van az a társadalom, melynek kebelében nincsenek egyesek, kik a többinek gyalázatára élnek. Én azt mondom, hogy a római nép jó nép. Az erkölestelenségnek akadunk egyes példáira. Romában úgy mint mindenütt! de általán véve a római nép őszintén vallásos. A legújabb izgatások közepette a vallás mindig felszínen maradt; ha pillanatra meg is feledkeznek magukról, a tettet csakhamar a bánás követi.“ — A katonatiszt megadta magát; de hogy mégis látszassék valamit mondani, a romait röstiségről vádolta.

Megjegyzem, hogy a római mindenelőtt vallásos és művész, s nem tagadom, hogy az iparral és kereskedelemmel való foglalkozás nem tartozik uralkodó hajlamai közé. Mind a mellett nem mondhatni, hogy Rómának nem volna jelentékeny ipara és kereskedelme. Van Romában 39 gyapju-szövő-gyár, melyek több mint 3000 munkást foglalnak el; selyemfonó gyárai jelentékenyek és tetemes jövedelmet hoznak. Nem terjeszkedem ki az ipar valamennyi ágára: a szivargyártásra, a világhírű bélhurokra stb. — Rómának van tehát ipara, kereskedelme is. Azt azonban megengedem, hogy a római munkásságnak nem épen példányképe: mielőtt azonban valakiről ítéletet mondanánk, a körülményeket is számba kell venni. Olaszországban tekintetbe kell venni a szokatlanul meleg éghajlatot, mely bágyaszt, elpuhít; a nappali nyugalom Romában oly szükség, melyet büntelenül nem lehet elmulasztani. A római nép nem röst, hanem lassu, kissé elpuhult, s ezzel az éghajlat teszi. Különben a nép igen józan, kevéssel megelégedő. Az anyagi élet főszükségei, mint kenyér, hus, zöldség bőségben vannak; a kávé, mely általános használatban van, igen olcsó. Ittas embert Romában ugyszólván soha sem láthatni. Este rendszeren egy kis gyümölcsöt eszik, s egy pohár citrom-vizet iszik.

A római szenvedélyesen szereti a lottériát; 13-ik Benedek pápa eltiltotta e játéknemet államaiból; 14-ik Benedek azonban látván, hogy e tekintetben népe javíthatatlan, azt ismét megengedte, azonban oly feltétellel, hogy az innen befolyó jövedelem állandóan a szegények pénztárába adassék.

A romainak lassu, komoly járása van; azt hinnők, semmi erély sincsen benne. Pedig nem úgy van. Ha valamely élénkebb érzelmek hatja át lelkét, élénk, fekete szeméi villámokat szórnak. Nem tanácsos őt megsérteni; ilyenkor büszkén emeli föl fejét, mintha csak egy ókori romait látnánk magunk előtt. Azt mondják, hogy boszuálló; meglehet, de legtöbb esetben haragja gunyban nyilatkozik.

Az nagyított állítás, hogy a római a legesekélyebb sértés folytán tört ragad. Az előforduló gyilkosságok többnyire a forradalom embereitől származnak. A rómaiaknak azonban becsületére legyen mondva, hogy nem sok forradalmár van köztök. A római nép szereti pápáját; e szeretet a legújabb időben különösen folyvást fokozódik, úgy hogy nehéz lenne a történelemben fejedelmet találni, kit népeinek szeretete és tisztelete annyira környezne, mint IX. Piust.

G y á s z d a l.

Isten! a ki irgalmaddal
Tulhatsz éltünk határán,
Kegyes békét lebegtetvén
A megholtak sírhalmán;
Oh hallgasd meg könyörgésünk,
Hozzád siró esdeklésünk :
Adj irgalmat annak,
Kiért gyászba vannak
Lelkei a hűveknek,
A szerető kebleknek.

Kérünk, hogy ne emlékezzél
Kegyeltünknek éltéről,
Vond el szemed pillantását
Számptalan sok bűnéről;
A mi jót tett itt a földön,
Azt jutalmazd mindörökkön;
Virágoztasd hitét
Lelke örök üdvét,
Szemlélését színednek
Add meg, add meg hívednek!

Erődi.

A z e n y é s z e t h o n á b ó l.

K. H. elbeszélése után Gyulay B.

(Folytatás.)

III.

Ha most a megholt Morton Aladár lordot, mint élő gondolkodó, érző és elbeszélő egyéniséget mutatjuk be kegyes olvasóinknak, csak egyetlen egy, de meglehetősen nyomós okkal tudunk előállni, a látszólag láttani csalódás és talán kevésbé eredeti szemfényvesztés mentségére: és ez a történet dolog való igazsága.

„Emlékezem, hogy midőn szörnyű fájdalmak közt a jó Bartolini orvosnak végső megbízásomat átadtam, göreseim egyszerre csak minden tagjaimra kiterjedtek s irtózatossá idegrángás, inmeredetség erőt vett rajtam — úgy hogy eszméletemet vesztem. Ezen állapotban hittek bizonyára, hogy halva vagyok.

Mily hosszú ideig feküdtem én így mereven eszmélet nélkül, nem tudom. Mi engem újra eszméletre kelte, az, mint én hiszem, a megindult orvosnak egy könye volt, mely homlokomra esepent, midőn hideg, merev tagjaimat, ütöremet vizsgálta, és egy készlettel netaláni szívverésemet kísértette meg észrevenni. Állapotom rendkívül különös volt. Érzékeim ép oly tökéletesen megmaradtak, mint az előtt. Mindaddig láttam, míg szememet le nem zárták; hallottam, éreztem; de egészen hiányzott az erő, mely által mozdulni, fölkelni vagy általában életjelt adni tudtam volna. Gyomorgöreseim iszonyu gyötrelmeitől szerencsésen megszabadultam, és e megszabadulás által leirhatlanul jól, körülbelül úgy éreztem magamat, mint egy fogoly, kire több évi sötét és kínzó rabság után a derült ég és szabadság napja mosolyog.

De most azon gondolat kezdte gyötörni, mily soká tart majd e csodálatos merevség, s vajjon végre is megholtnak fognak-e gondolni!!

És valóban nem soká maradhattam erre nézve gyöttrő bizonytalanságban. Több viaszgyertyát gyújtának meg körülöttem. Éj lehetett. A redőnyök zárva, az ablakok többnyire nyitva voltak. Egyszer jött be két festői szépségű leányka, fénylő barna szemek alkonyt sugároztak, és kedves arcaikat sötét fűrtök folyták körül; öltönyük fehér s hajzatuk égszín szala-

gokkal volt átfonva. Először angyaloknak tartám őket, míg vissza nem emlékeztem Bartolini orvos szeretetre-
zélő gyermekeire, kiket idejöttemkor láttam. Közel a nyitott ajtóhoz letérdeltek, félelem- és részvéttel néztek reám s több Miatyánk és Ave Máriát imádkoztak el. Azután felkeltek, félénken közelebb léptek valamivel, arczomtól néhány csepp szentelt vízzel hinték meg és eltávoztak.

E szenteltvíz-cseppek hidegen hullottak homlokomra, arczom- és ajkaimra; mégis úgy éreztem, mint ha tüzes vassal érintettek volna. Mert láttam, hogy a kórházban megholt szolgámért is ezen imákat végezték és szentelt vízzel hinték meg. Ezt csak holtaknál teszik, tehát valóban holtak tartanak. E szerint a két leányka látszott mintegy a Gondviselés által kiszemelve lenni arra, hogy nekem a legszerencsétlenebb, legirtózatossabb sorsot, mely egy észszel megáldott lényt érhet, az élve eltemettetéssel — gyermeki ártatlanságuk- s együgyűségökben adják tudtomra.

Míg en em e borzasztó gondolat ostromolt, az orvos lépett be szolgájával és egy emberrel, ki fekete és fehérre festett koporsót hozott. Képzélmék rémületemet, a szörnyű aggodalmat, mely a máskor félelmet alig ismerő erős lelkemre teljes súlyával nehezedett, midőn éreztem, hogy a háromember ágyamból kiemel és koporsóba tesz!

Az orvost némi bizonytalanság látszólag gyötörni. Komolyan és gondolkodva nézett meg, mint azon ember is, ki koporsót hozott; most merev összetett kezeim köré olvasót font, kis keresztet dugott ujjaim közé — s fölemelte a koporsó fedelét, hogy rám tegye. E pillanatban intett neki, hogy még várjon vele. Hozzámlépett, még egyszer megvizsgálta ütöremet és baloldalamat, s arczát, fülét közel tette kissé nyit ajkaimhoz. Kedélyem a legfőbb fokig lázas izgatottságban volt; gondolataim keringtek, agyam szédült, minden erőmet megfeszítettem, hogy erőt vegyek a halál borzasztó csalképén, a szörnyű merevségen, mely vaskarjaival fogva tartott, s némi életjelt adhassak.

Hiába! Legmélyebb aggodalomban most a legfőbb Urhoz folyamodtam megmentésért.

A jó orvos még mindig kételyt érzett; olaszul néhány szót sugott az asztalosnak, de azokat nem értém. Ez felém fordult, félig nyílt merev szemeimbe tekintett, durva érdes kézzel arcomhoz nyúlt, megrázta fejét s rémületekre azt mondá: „Ne dubio, morto! morto!!” — E szavakkal a készen tartott födelet a koporsóra tette — — éj és sötétség környezett — — hallám a kalapács-ütéseket, mint a födelet leszzegeztek — — nemsokára aztán éreztem, hogy felfogtak és viték. Gyengeség és ájulás érzete vett erőt rajtam, mely a kétségbeeséssel határos. Utolsó gondolatom az volt, bár szenvedésemtől az Isten valóságos halállal szabadítana meg; — s akkor tökéletesen elvesztém eszméletemet.

IV.

Nem tudom, ifjúságom szívós, el nem gyengült ereje, Bartolini orvos szereinek későbbi hatása, a szentelt vízzel való meghmtés, — vagy a koporsót készítő asztalos esetleges hanyagsága volt-e az, mit a mindent intéző gondviselés életre keltésemre elrendelt; — elég az hozzá: én újra felébredtem!

Az első pillanatokban még merevség bilincseiben lehettem; miután homályosan csak arra emlékszem, hogy iszonyu szorongást érzék mellemben, s minden benső életerőmet a legvégsőig megfeszíttem, hogy erőt vegyek tagjaim merevségén.

A kísérlet sikerült! E győzelemmel visszanyertem teljes öntudatomat, erőmet annyira, hogy nem csak érzéseimet, hanem minden tagjaimat használatba vehettem. De visszatért egyszersmind borasztó kétségbeesett helyzetem!

Azt véltem, mélyen a föld alá vagyok temetve. Sötét éj környezett; lélekzetem elszorult; nehéz nyomást éreztem mellemen. Lég után kapkodtam. Leírhatatlan aggasztó érzés fogott el a miatt, hogy megfuladok. Megfordultam, kezeimet és lábaimat a fenéknek feszítettem, hátamat a leszzegezett koporsófedélnek, s teljes erőmből nyomtam azt felfelé és — oh Istenem, mily boldognak éreztem magamat, midőn a fedél egyszerre felpattant s én a legirtózatosabb börtönből kiszabadultam! Forró hála-ima kelt szívem legbensőbb mélyéből ahhoz, ki halottaimból feltámasztott.

Mert, midőn eszméletem teljesen visszatért, azt kérdeztem magamtól, hol vagyok én tulajdonképen? — Sirban nem lehetek, mert mást bizonyít a körülmény, hogy a koporsó felfeszítése sikerült. Azt még jobban a magasba toltam; könnyen engedett a nyomóerőnek s úgy tetszett nekem, mintha az visszhangzó tompa morajjal köves alapra esett volna. Bizonyára halottházban vagy sirboltban vagyok! A sűrű sötétség és a nehéz nedves lég, mely felém nyomult, megerősített utóbbi feltevésemben. Most azt is éreztem, hogy fejem és hajam véres. Valószínűleg egy kiálló szálka sértette meg a fejbőrt még mikor ide hoztak, s onnét folyt a vér; s talán e csekély, látszólag esetleges körülmény törte meg a merevség hatalmát és ébresztett újra életre. A gondviselés utjai vizsgálhatlanok.

Tehát szabad voltam, — de csak rövid ideig s azért, sogy egy sirbolt nedves, ártalmas legét szívhasam be. Habár félelmem ezen vívmányok után egyre kevesbült, mégis aggódtam, vajjon kiszabadulhatok-e innét is, vagy talán koporsóm felfeszítése által csak halálos kínjaimat hosszítám meg.

Észrevettem továbbá, hogy szerencsére ruháimmal együtt tettem a koporsóba. Tehát a különben is meleg évszakban meg nem fázhatom, s azon esetre, ha kijárást nem tudnék fölfedezni, csak kettőtől félhettem életemet: megfulástól a rozslég miatt, és éhhaláltól. Ha az első nem történik meg, tudhattam, hogy még néhány napom van hátra; ez idő talán elég leendő arra, hogy lankadatlanul dolgozva, hasonlóan egy bűnös-höz börtönömből kiássam magamat.

E gondolatok villámgyorsasággal cikáztak át agyamon. Minden reménysugárt megragadtam, mint a vízbeülő minden szalmaszálat, mely közel jó hozzá. Első fontos tárgynak tartám rámnézve, sírom területét megismerni. Nap vagy éj volt-e, nem tudtam megkülönböztetni; legteljesebb setétség uralgott, úgy hogy ha kezemet szemem elé tartottam, azt sem láthattam. E szerint mindent tapintás által kell véghezvinnem. De irtóztam a gondolattól, hogy véletlenül mit érinthetnek meg, s ez volt oka nyugodt magatartásomnak, mióta a koporsófedelet letaszítottam. Megfontoltam mégis, hogy a további késedelmezés nekem mitsem fogna használni, és így elhatároztam magamat, mulasztás nélkül megtenni az elhatározó lépéseket.

Főlemelkedtem koporsómban s fejem fölé nyújtám kezeimet. Mivel sem jöttek érintkezésbe. Mindenfelé tapogatóztam, de nem akadtam semmire.

Koporsóm aljág nyújtám azokat s azt találtam, hogy egy kőlapra van helyezve; ezen kőlap a földnél emelkedettebb, de mennyivel, azt nem tudhattam még. Vigyázva kiléptem a koporsóból s a kőlapról lenyújtám lábaimat, míg kemény alapra nem találtam. Aztán lassan és figyelmesen tapogatózni kezdtem a sirboltban.

Nemsokára elértem egyik oldalon a falat és szorgosan vizsgálgattam a köveket. A mitől tartottam, nagyoknak és jól egymáshoz ragasztva találtam. Kevés reményem maradt, hogy valamikor utat törhetek azokon keresztül.

A fal mellett tovább mentem, mignem egy rakás koporsóra találtam, hol azok egymásra rakva, jóval fejem fölé magasultak. Valószínűleg rég ott álltak. Nedvességök azt gyaníttatá, hogy a fa már ernyedésnek indult. Miután elhagytam a rakást, a fal mellett menve, egy másikba ütköztem, mely nem állt oly magasan ugyan, de tapintás után ítélve, még jobban elernyed. Elfordultam onnét, lábam azonban elsiklott s én a koporsók felé dőltem, melyek közül egy ropogva esett le és széttrőtt. A csontok és koponya kigördültek s izzószenéhez hasonlóan világítottak a sötétségben kísérteties phosphor-fényök által. A rémület kifejezése önkénytelenül jött ajkaimra s azzal visszatántorodtam, a látvány ép oly váratlan volt, mint ijesztő!

Kevés, eszmélet nélküli pillanat után, ismét felugrottam. Habár idegrendszerem rázkódást szenvedett, mi miatt hosszabb ideig gyengeségtől remegtem, mégis

beláttam, mennyit nyertem ez esetlegesség által. Ez volt az egyedüli mód a halotház áttekintésére, mely most börtönöm, de sirom is lehet.

A sírbolt nem volt nagy, de mégis jelentékeny számú koporsót tartalmazott. Egyik sem látszott ujnak a magamén kívül; mi azt gyanítottam velem, hogy az utóbbi években keveset használták és valószínűleg csak egyelőre szokták a hullákat eltemettetésük előtt idehozni. — Ugyanez az eset lehetett nálam is, akkor a szabadulás órája nincs messze! — De hátha csak hiu reménnyel kecségettem magamat?

Elhatároztam tehát, hogy nem reménykedem hiában, hanem a szabadulást akár miként saját erőmmel akarom megkísérteni.

Valóban különös világosság volt a holtak esontjainak phosphor-fénye arra, hogy nála széttékinthessek, nyugodtan gondolkodjam, s ne lássak mindenütt lelkeket és kísérteteket, az itt eltemetettek árnyait, kik közé önkénytelenül jutottam. Ha mindent tekintetbe veszek: a hosszú merevséget, a lassan visszatérő öntudatot, a rémületes sejtelmeket és rázkódtatásokat, melyek ijesztő sorban egymásután következtek és kedélyemet elzibbasztották. — akkor alig tudom magamnak is megmagyarázni, hogy érzéseim használata mégis megmaradt s a szabadulásra szükséges munkálatokat kellő nyugalommal folytathattam.

A mondott fény világánál csakhamar megtalál-

tam a sírbolt ajtaját. Fából volt s ép oly korhadtnak látszott, mint a koporsók. Reszketve, mohón kísértém meg megnyitását. Hiába! Fölfedeztem, hogy külről be volt zárva. Ráztam irgalmatlanul. A vén ajtó esikorgott-nyikorgott. Nehéz vasreteszszel kelle bezárva lennie. Oh csak egy félórára lett volna fejszém! Szívesen kicséréltem volna aranynyal, még őseim várát is odaadandottam érte!

Teljes erőmből az ajtóra rontottam, öklömmel ütöttem, míg ujjaim nem véreztek. De ez csak azért volt, miszerint meggyőződjem tömörségéről, nem kételkedhettem már abban sem, hogy valami más eszköz segélye nélkül minden erőlködésem hasztalan. Szépen leülhettem és várhattam volna, míg élő lény téved hozzám, vagy míg az éhhalál meg fog szabadítani kint teljes börtönömből.

Pillanatig le is ültem a kólpra koporsóm mellé s újból kezdtem összeszedni zavart gondolatimat, megfontolni helyzetemet s elővenni minden bölcseségemet. Végre eszembe jutott, hogy az ajtó egyik deszkájának bedöntésére a koporsót, mint faltörő kost használhatnám. Felfogtam tehát s összes erőmből az ajtónak majd alsó majd felső részéhez löktem; — a lökések zaja s a retesz esikorgása tompán visszahangzának a sírboltban. Az ajtó tölgyfából készült s ellenállt gyenge erőmnek. Kimerülve s kedvetlenül hanyatlottam vissza kemény ülhelyemre. (Vége követk.)

A hitélet egyik nevezetes napja Uj-Kigyóson.

(Békésmegye.)

Ugy hiszszük, nem lesz érdektelen katolikus testvéreink előtt, ha f. évi június 3-ának a kigyósi hívek hitéletében s községek történetében eme feledhetlen napnak emlékét e lapokban már csak a példa vonzó hatásánál fogva is megörökítjük.

Mint keresztényeknek legdícsőbb jelvényünk a szent kereszt, s csak üdvös gondolatokat ébreszthet bennünk a megtestesült isteni szeretet e jelképes előtűntetése. E meggyőződéstől vezéreltetve Kigyós népe hitének nyílt bevallásánál ott, a hol a főt községekbe bekanyarodik, egy keresztfát emeltetett, s ez a mondott napon a messze vidékről összegyűlt papság s ugyszólván az egész község apraja s nagyja ájtatos jelenléte mellett, mintán a templomban szent mise mondatott, ngos s ftdő Gőndős Benedek pusztaszeri apát s helybeli lelkész ur által fölszenteltetett. Erre az újabb temetőbe vonult a körmenet, hol az elavult helyett emelt új kereszt szintén beszenteltetett.

Az ünnepély legfőbb mozzanata azonban az ő temetőben folyt le, hol a kegyasszony, plébános és hívek közös közreműködése s áldozatkészsége folytán emelt, valóban díszes, izlés-teljes szép kápolna, sírbolt s kálvária ájtatos imák s szent énekek között Isten tiszteletére ünnepélyesen fölszenteltetett.

Hogy némi fogalmat nyujtsunk szíves olvasóinknak a vallásos buzgalom e szép emlékeről, képzeljünk magunknak egy jókora magas halmot, mely úgy keletkezett, hogy egy, a föld színén emelt kettős boltozata kápolna fölé a hívek a szerezett lelkipásztor egy szavára, egy kérelmére szíves készséggel összehordtak mintegy 3000 koesi földet. A behantolt halom belsejébe van rejtve a századokkal is dacolni kész tömör építmény, mely két részre osztva egyik felében kápolna, míg a tulsó oldalon külön bejárással: sírbolt.

Hogy, a különben oly sok szép földi reményt kebelébe záró bús temető örvendetes gondolatokra ébreszsen, a kápolna a dícsően feltámadt s ez által az enyészeten s halálán győzedelmeskedő Üdvözítő tiszteletének emlékeül emeltetett, mit a remek oltárkép s a homlokzaton e rövid de tanulságos felirat: „Feltámadunk!“ oly élénken emlékébe hoz a szent hely látogatóinak.

A kápolnában az isteni tisztelethez szükséges tárgyakon kívül két szép angyali alak van, melyek füstölőt s égő gyertyát tartva kezökben, egyrészt a siron tul fényeskedő örök világosságra emlékeztetnek s másrészt a Titkos Jelenések könyvének e szavait idézve föl: „Az Úr angyala állott a templom oltára mellett, arany füstölőt tartván kezében“ jelentik a Mindenható Istent illető folytonos imádat s hódolatot.

Az építmény tulsó része, mint már említök — sírbolt, nyugvó helyül száma Kigyós lelkipásztorainak, kiknek ezelőtt hat évvel elhalt utolsója, a boldog emlékü Lehnér Mihály plébános tetemei roskadozó sírboltjából felemeltetvén, ez alkalommal ide át is tétettek, s a hívek kegyellete virágokkal halmozá a kedves emlékü hamvakat rejtő koporsót.

De térjünk vissza a kápolnához. A kápolna homlokzata mögé rejtve kölöpeső vezet a kápolna és sírbolt fölé a halom esuesár, hol a kálváriai három kereszt díszceleg, mint zár- és ezélpontja a keresztutai ájtatosságnak, melynek a temető fasoraiban díszes fülkébe helyezett egyes állomás képei Jakobey pesti jó nevű egyházi festő esetje alól kerültek ki. — Említés nélkül nem hagyhatjuk, hogy ez építmények tartósság és esu tekintetéből olajfestéssel bevonják s ugyszólván tökéletesen nélkülözik a fafelszerelést, mi igen könnyűvé teszi a fentartást.

A sírbolt s kápolna homlokzata legmagasabb pontjain egy-egy angyali szobor esdő alakja tekint az ég felé, mintegy békét s üdvöt kérve az itt nyugvó elhunytaknak s Isten trónjához segítve az élők fohászeit.

Leírásunk kiegészítésül figyelmünket nem kerülheti ki a esinos sírkert sem. Szélein és közepén keresztalakban fákkal szegélyezve gondosan ápolt sírhantjaival a holtak iránti kegyeletet tükrözi, nem annyira a mulandóságot s megsemmisülés gondolatát, mint inkább a föltámadás s boldog viszontlátás reményét fejezi ki.

A bemenetnél szép harangláb s harang tűnik szemlünkbe, a ft. lelkész ur ajándéka — érznyelve mindennap megszólal az Ur angyalára s a midőn a holtak hazájába újabb lakó költözik.

E vázlatos, s lehetőleg rövid leírás némi fogalmat nyújthat a szíves olvasóknak, ha vajon feledhetni fogják-e a kigyósiak június 3-át, mint a mely napon ünnepélyesen felavattattott és szent rendeltetésének átadatott a kálvária, kápolna és sírbolt s a már említett két keresztén kívül az ő-temető, hol ezen építmények létesítettek, megnagyobbíttatván, az újon kaposolt rész az egyház szertartásai szerint megáldatott? — Ez alkalommal a hívek lelki épületére Széchenyi Lajos furtai plebános a keresztől hatásos jeles szent beszédet tartott, mely nyomatásban is megjelent s a hívek között szétszórtatott.

A szertartás reggeli 6 órától déli fél 12 óráig tartott, s jelen volt a kegyurnó is.

S most már önkénytelenül azon kérdés merül föl lelkünkben: ugyan kik voltak e jeles ünnepély tényezői?

Kinek köszönheti Kigyós népe, hogy községök ily szép emlékekkel gazdagodott? Mert hisz igaz ugyan, hogy a nemes tett a megnyugtató öntudatban bírja a legedesebb jutalmat, s hű világi dieséretre nem szorul; de ám a hálás kebeltől sem

tagadhatjuk meg a jogot föllebbteni a szerénység fátyolát... S mi szívbéli leplezetlen örömtünkben nem kételkedünk kimondani, mit e vidéken ismerősök eddigi tapasztalataik után ugyanis gyaníthatnak, nem kétkedünk kimondani, hogy a kezdeményezés, buzdítás, kitartás s áldozatkészségben legfőbb rész illeti bizonyára a helybeli szeretett lelkész apát urat, mint a ki a kápolna és sírbolt értékes képeit ajándékozta, a kápolnát kívül-belül kifesteté, a temetőt több ezer fával beültetvén, kertté alakította, tapintatos megnyerő eljárásával a híveket felbuzdította s állhatatosságra ösztönözé s különben is az építkezésekhez szép áldozatokkal járult.

De nem tagadhatjuk meg méltó elismerésünk s hálánk kifejezését a község kegy-urnójétól, a vallásos lelkületű bájos gróf W e n e k h e i m Krisztina ő méltóságától sem, kit hazánk már is jobban ismer szép lelkéről s tettekben nyilatkozó szívjóságáról, semhogy e tekintetben bővebben kelljen nyilatkoznunk, az ő ajándéka az ezer forintot meghaladja.

Ugyszintén megtakargatott keresményeikből a hívek is vetélkedve tetemes termény- s pénzbeli segélyvel járultak az oly hön óhajtott mű létesítéséhez, s ezenkívül a szükséges favarozást díj nélkül megajánlották, hordottak szalmát a téglágetéshez, földet és hantot a kápolna dombjára s körülárlkolták a temetőt.

A hol ily nemes vetélkedéssel igyekeznek kicsinyek és nagyok, gazdagok és szegények egy közös célra lelkesülten az anyagi jólét s ipar gyümölesével kedveskedni a minden jók Adójának, s a hol a hívek áldozatkész lelkületök ily jeles bizonyítványát adják, ott élő a hit, ott el nem maradhat az áldás — a testi lelki áldás, ott haladás pezsdül az erkölcsi téren s gyarapodás a földi jólét eszközeiben. Isten áldja a kegyes adakozókat.

† † †

Egy kath. püspök erőszakos elhurezoltatása Ausztriában

Talán M u s z k a o r s z á g b a n? kérdi az olvasó. Dehogy: a katolikus, a liberalis Ausztriában; hanem az igaz, hogy a mi liberalis lapjaink azt ajánlották a kormánynak, hogy miután a papok az egyházellenes intézkedések előtt nem hajlongtak oly mélyen, mint a Baehkorszakbeli eseb beamter a maga főnöke előtt tenni szokta volt, hogy hát bánják el a papokkal a kormányt, mint a muszka cár tenni szokta, t. i. kötöztesse meg őket s hurezoltassa börtönre.

No már most a liberalis írók nem panaszkodhatnak, hogy Ausztriában annak a szabadságlevegőnek nincs már egy kis muszka íze, mert ime nyájas olvasó, a művelt 19-ik század kellő közepében történt, hogy a l i n e z i p ü s p ö k ő t a b é c s i i g a z s á g ü g y i m i n i s t e r p a r a n e s á r a a p o l i c z á j f e g y e r e s e r ö s z a k k a l h u r e z o l t a t a t ö r v é n y s z é k e l é.

Elmondom az egész eseményt, érdekes is, tanulságos is.

A t. olvasó emlékezik, hogy Bécsben egymásután oly törvényeket hoztak, melyek a kath. vallást sok tekintetben a legérzékenyebben sértik. Ha már ez a szerencsétlenség következik be, hogy az ily törvények szentesítést nyertek, az igaz, hogy ellenök izgatni nem szabad; de az igen is kötelességében áll kivált egy főpásztornak, ki a rája bizott lelkekről számot adand Istennek, hogy elmondja, mit tart az egyház azon vallási dolgokról, melyeket a törvény sért. — Ha ezt a főpásztor egész nyíltsággal nem tenné, farizeus volna. Ime, midőn nálunk a kormány megengedte, hogy k ö z s, azaz semmi vallási színezettel nem bíró iskolák állíthatatnak, sőt a kormány némely hiva-

talnokai, nem tudom, megbizásból-e vagy a nélkül, a közös iskolák felállítására mellett itt-ott nagy tevékenységet is fejtettek ki, a mi magyar püspökeink körleveleikben intették a híveket, hogy tarták, őrizték meg iskoláink katolikus jellemét, mert a közös iskolák a vallásos nevelést veszélyeztetik. — Egy pár pápistagyűlölő újságyártó kikelt ugyan e miatt, de a magyar kormány nyugodt maradt, mert belátta, hogy a püspökök csak kötelességüket teljesítették.

Azonban a bécsi kormány nem így gondolkodott. Miután ott a sok egyházellenes törvény megjelent, az ausztriai püspökök szintén kötelességöknek tartották híveiket felvilágosítani. Lehet, hogy a l i n e z i p ü s p ö k, R u d i g i e r F e r e n c z József körlevele borsosabb volt a többinél; de annál inkább illett hozzá élesebben nyilatkozni, miután Linzben a népmitók folyvást azt hangoztatták, hogy ezután a papoknak többé sem mibe sem lesz beleszólásuk; hogy ezután pap nélkül is házasodhatni, úgy, a mint nekik tetszik, s más hasonlókkal izgatták a kath. népet az egyháziak ellen.

A püspök körlevelét multévi szeptember 12-kén adta ki, s azt másnap a templomok szószékeiről a népek fel kellett volna olvasni. Azonban, noha a pápa és ausztriai fejedelem között kötött egyezmény világosan azt mondja, hogy „az érsekek, püspökök megyéjük papságával és híveivel hivataluk körében s z a b a d o n közlekedhetnek; egyházi ügyekben szavataikat, rendeleteiket s z a b a d o n közzétehetik“, — mégis a policzáj azonnal lefoglalta a püspök körlevelét és annak kihirdetését

megtiltotta; sőt a linezi törvényszék a püspök ellen pört is indított meg.

Azóta kilenc hónap mult el, s a világ azt hitte, hogy a bécsi kormány jönnek látta az egész ügyet átadni a feledésnek.

Azonban nem úgy történt. Folyó évi május 14-dikén délelőtt 11 órakor a püspököt törvényszék elé idézték. Valamint általában az egyházi törvények, úgy különösen a pápa és ő felsége között kötött egyezmény 14-dik cikkelyének értelme szerint a püspök az ily megidőzésnek nem tartozik engedni. Junius hó elsajén másodszor is megidőzték. A püspök kijelentette, hogy lelkismeretében nem engedhet a megidőzésnek. Ő főpásztori levelet írt, melyben a híveknek a kath. tanítást magyarázza: a törvényszékeknek nincsen joga arra, hogy a kath. tanítás fölött ítéljen; a kath. egyház tanító szabadságát ő föl nem adhatja. A törvényszék azért sem illetékes, mivel az egyezmény 14-dik cikkelye a püspökre nézve saját törvényszékről gondoskodott; ennek készséggel aláveti magát; az egyezmény Isten és lelkismerete előtt még mindig érvényes szerződés, mert azt egyoldalulag megszüntetni nem lehet; meggyőződéséhez annál inkább ragaszkodik, mert azóta a szentszék mind neki, mind némely más püspököknek magtiltotta hasonló esetben a világi törvényszék előtt megjelenni.

Miután a püspök a világi törvényszék előtt nem jelent meg, másnap (jun. 2-ikán délután 3 órakor) ismét megjelent a policáj, s parancsot mutatott elő, melynél fogva a püspököt erőszakkal kell a törvényszék elé huzozni. A püspök bővebben kifejtette, mit előtte való napon mondott. Hangsúlyozta, hogy neki bñnül róják fel, hogy a polgári házasságot erkölestelen viszonyoknak nevezte, pedig minden katolikusnak annak kell tartania; mint püspöknek most inkább, mint valaha, kötelessége azt nyíltan kimondani; magában Franciaországban, hol a polgári házasság először hozatott be, a mostani párisi érsek által kiadott kátében a polgári házasság Isten előtt ér-

vénytelennek s a legnagyobb mértékben erkölestelen viszonyoknak nevezetik.

Junius 5-én újra megjelent a policáj; épen ezen a napon volt 16 esztendeje, hogy Rudigier püspökké szenteltetett; a megye minden templomában imádkoztak érte. A püspök teljes díszben volt felöltözve, s újra kifejtette, hogy lelkismerete tiltja világi törvényszék előtt megjelenni. Ekkor három zsandár jelent meg; a püspök írásban tiltakozott minden erőszak ellen, mire az egyik zsandár megragadta a püspök kezét s őt erőszakkal vitte. Lenn a kapu alatt egy bérkoesi állott, melyben a püspök mellett egy policáj biztos foglalt helyet; balra a koesi mellé egy fegyveres zsandár állt.

A hívő nép az utcákon mindenfelé részvétének és ragaszkodásának adott kifejezést. A hatóság annyira érezte, hogy igazságtalan uton jár, hogy szükségesnek találta a városban levő katonaságot consignálni, azonfölül mindenfelé fegyveres zsandárok állítottak föl az arany szabadság érdekében!

A törvényszék előtt a püspök újra kijelentette, hogy azt nem ismerheti el illetékesnek, azért előtte az ellene tett vádakra nem felel. Félóra mulva saját kocsiján tért vissza, s a nagy számmal összegyülekezett népre áldását adta.

Ez maga az esemény. Látjuk belőle, hogy a szabadság korszakában annyira jutottunk, hogy egy püspököt, mivel híveinek a kath. egyház tanítását meri magyarázni, erőszakkal elhuzozolják, épen úgy, mint Muszkaországban tenni szokás; látjuk, hogy Ausztriában a kath. vallás ellen az istenteleneknek a hatóságok is kezet nyújtanak már. Legyen ez is intés reánk nézve, hogy önkormányzatunkat közös akarattal, egyetértéssel segítségünk kivívni, mert jöhetne mi nálunk is oly kormány, mely épen úgy ülne a katolikusok nyakára, mint ezt a bécsi kormány teszi. Ha egyházunkat nem csak nem védelmezzük, hanem inkább ellenségeink malmára hajjuk a vizet, akkor ha elnyomnak bennünket, megérdemeljük sorsunkat! — ss —

M i u j s á g ?

— A Szent-László-társulat igazgató-választmányaf hó 8-án tartott ülésében segélyzést kaptak: A pesti kath. legényegylet 200 frtot, az árvák ingyen nevelésével foglalkozó pesti szürkenénikék 200 frtot; a balassagyarmati angol szűzek 200 frtot; a segösdí szent-ferencz-rendi zárda templomépítési költségeinek fedezésére 200 frtot; a nagy-szebeni szent-ferencz-rendi apácák, kik szegény gyermekek ingyen nevelésével fáradoznak, 30 frtot; a metkovich dalmáciai r. kath. község templomépítési és belfelszerelési költségekre 100 frtot; a drinápolyi r. kath. missiónak 150 frtot.

— Haynald Lajos kaloesai érsek ő exeja a Kunbaján építendő templomra 2000 frtot kegyeskedett adományozni.

— Zalka János györi püspök ő méltga a mátészalkai r. kath. egyháznak egy 300 frtnál nagyobb értékű kelyhet kegyeskedett adományozni.

— Megjelent és szétküldetett a „Kath. Lelkipásztor“ IV. (julius-augustusi) füzeté. Tartalma: Szent Péter és Pál napján (befejezés) Babócsay Páltól; Pünk. utáni VII-ik vasárnapra Vaszary Kolostól; VIII. vas. -ra Eperjesy Ferencztől; IX. vas. -ra Magyar Ferencztől; X. vas. -ra Zádoritól; XI. vas. -ra Plosszer Ferencztől; XII. vas. -ra Láng Mártontól; XIII-ik vas. -ra Fábían Jánostól; Sz. István királyra Munka y János-

tól; XIV. vas. -ra Szulik Józseftől; XV. vasárnapra Simon Jukundiántól.

— Czegléd, (váci egyházm.), junius elején. A választottak szent örömeiben részesültek Czegléd kath. hívei május 30-án, az Ur oltára előtt megjelenni látván Eder György és Szekeres Anna 50 éves tisztes házastársakat, 8 gyermekök és 28 unokájok koszorújától környezve, hogy halál adjanak a jó Istennek 50 évi házasságuk alatt nyert kegyelmekért, az Istennek azon jóságáért, mely őket e szép napra mint anyyi ezrek közül kiválasztottakat megtartá, és hogy az 50 évig boldogító házassági szent frigyét öreg napjaik esendes örömeire megerősítsék. Midőn e tisztes öreg, szeretett hű nejjével az áldás elfogadására az Ur oltára előtt leborolni láttuk, eszünkbe jutottak a zsoltáros szavai: „Ime így áldatik meg az ember, ki az Urat félti“ 127 zs. 4 v. Tevékeny, vallásos hosszú élete jutalmát Isten áldása mellett, polgártársai köztiszteletében nyerte el, 13 évig mint uradalmi tiszt, 30 évig a városnál mint közigyám hivataloskodván, munkássága és becsületessége által tünt ki, mi tekintve szilárd vallásos lelkületét, másként nem is lehetett, mert mint a köz, mint a társadalmi és családi életben kötelességeinek híven megfelelni csak is a vallásos emberek képesek. Vallásos érzetének szép példáját adá élete ezen örömnapján, mert az arany menyegző megülése előtt szenteltetett fel az ál-

tala fölállított új díszes kőkereszt, mely 1847-ben valami erőszakos pogány kéz által ledöntetett és meggyaláztatott. — Eder György 50 éves aranymenyegzőjének e díszes emléke hirdeti a ezeledői híveknek, hogy: „Az öregek koronája a sok tudomány, és díszességök az Isten félelme.” Csel. 25—8. E ket- tős szép ünnepély után az aranymenyegzősök gyermekei és tisz- telői közül 34 vendég volt az apát-plébános asztalához meghíva, este pedig az aranymenyegzősök tisztes házában volt kedélyes családi ünnepély, mely alatt számos, szívből jött kívánatok hang- zottak: hogy a tisztes öregek hátralevő napjai szeretetben, bé- kében, az öreg kor esendes örömei között sokáig folyjanak.

— és —

— Szepeshől írják: m. h. S-án meghalt ngos B i a c z o v s z k y Doménkos szepes-káptalani nagyprépost. — Hátrahagyott vagyonát többnyire jótékony hazai és egyházi célokra szent- elé. Nevezetesen a szegény kispapoknak hasznos könyvek meg- szerzésére 3000 frtot; a szepes-váraljai kórháznak 1000 frtot; az ottani szegényeknek 1000 frtot hagyott.

— Bécsből írják, hogy bizonyos Schlager eszászari szolgálatban álló orvos egész komolysággal azt állította, hogy az urnapi processióban való részvétel különböző betegségeket szokott eredményezni, különösen, hogy az örültséget mozditja elő. Pedig Schlager ur bizonyosan nem az urnapi processió- tól bolondult meg annyira, hogy ily dörét állítson!

— Ez is érdekes! A bécsi igazságügyi miniszter, dr. H e r b s z t mint halljuk, parancsolatot adott ki, a mint követ- kezik: a poliezáj kísérje figyelemmel a papok predikációit, s ha ezek mernének valamit predikálni, a mi Herbszt basa ő excel- lentiájának nem tetszik, azt a „gonosztévőt” azonnal fogják el, s kellő szigorral bánjanak vele. Mily nemes liberalismus!

— Z n a i m b a n Morvaországban az Údvizítőtől nevezett apácák leányok számára ipartanodát akarnak állíttatni. Az ausztriai kormány ugyan azt mondja, hogy tan- és nevelőinté- zeteket mindenki állíthat, ki erre képességét bebizonyítja; de mivel apácák akartak iskolát nyitni, a z n a i m i böles kupak- tanács habozott, hogy a szabadság ily virágzó korszakában megengedje-e az apácáknak az ifjúságot oktatni; s végre abban állapodtak meg, hogy e nagy megfontolást igénylő kérdésben Bécsben kérnek tanácsot. Oh ti böles németek!

— B o r o s z l ó b a n kath. gyűlést tartottak, melyben erőlyesen tiltakoznak az ugynevezett közös iskolák ellen. — Van is ott katolikus öntudat.

— B e r n b e n (a szabad Svájcban!) a nagytanács a pol- gári házasságot mindenkire nézve kötelezőnek mondotta ki; de még szükséges a nép helybenhagyása; ez azonban alig fog bekövetkezni. A lapok elismerik, hogy Svájcban a protestán- soknak sem kell a polgári házasság.

— C u l l e n dublini érsek (Irlandban) azon alkalom- ból, hogy a szabadkőművesek Arthur herezeg tiszte- letére táncmulatságot rendeztek, főpásztori levelet adott ki, a melyben emlékeztetbe hozza, hogy a szabadkőművesek az egy- házból kiközösítvék, és hogy mindenki, ki nevezett táncmul- tságban részt vesz, az egyházból kizáratik. Nálunk már a szabadkőművességgel is kezdik a népet bolondítani.

— Egy amerikai lapban olvassuk: C h i á g o b a n (Illi- nois államban) 1833-ban Schäffer építette az első kath. templom- ot. Most van a városban 20 kath. templom, 13 kolostor, 2

kórház, 15 plébánia-iskola, 5 kath. akademia, 1 minta-iskola fiuk számára, 1 menedékház megtértek számára s 2 árvaház. A katolikusok száma 108,500; kath. tanulóké 15,700. A kath. templomok értéke 1,575,000 dollár (1 dollár két pengő forint), az összes kath. egyházvagyón 3,543,000 dollár. — Az összes protestánsok száma 41,500, a katolikusok tehát 61 ezerral többen vannak. Így halad a katolicismus, a hol igazi szabad- ság uralkodik.

— Egy amerikai ügyvéd sirjára ezt a feliratot tették: „A halál nem követte az ügyvéd példáját; rövid processus által végzett.”

— Amerikában is szaporodnak a zsidók. Chicagóból ír- ják, hogy ott a protestánsok nagyon megkevesedvén, templom-ukat eladták a szaporodó zsidóknak, kik azt legott zsinagó- gává alakították át.

— Autonomicus követválasztások:

Kökösi-Mindszent: Rimanóczy Ferencz, Bujano- vies Sándor, Fábry István, b. Sennyei Pál, Hedry Ernő, Piller Geóron.

Türjén, (veszpr. egyházm.) gr. Zichy Antal, gr. Esz- terházy Pál, Hertelendy Kálmán, Papp N. János, Ramazetter Vince.

Kis-Torbágyon, (a székes fehérvári püsp. m.) ugy nemkü- lönbön B i a n i s: gr. Cziráky János, id. Szögyéni László, gr. Zichy Nándor, Horváth László. Póttagokul: Zuber József, Zsűmböry Ede.

A esznádi egyházmegyéhez tartozó felső-aradi alesperesti kerületből: Aezél Péter, Dezső Adám, Érkövy Adolf, b. Révay Simon, Fülöp Lipót, Lonovics József.

Rozsnyón: gr. Serényi László, gr. Andrássy Manó Károlyi László, Molnár Victor, Koós József.

Pécsváradon: Bartal Gy., Jeszenszky Sándor, Majláth Gy., Perczel főispány.

Egri főmegyei egri kerület 7 plebániáján 6 rendes és 3 pótkövetül kijelöltettek: gr. Szapáry Gyula, Kovács László, b. Veesy József, Melezer Gyula, Örczy Gyula, Muharay János, Király Alajos, Babics István, Répászky Alajos.

Alán, (Báesm.) gr. Zichy János, Somsich Pál, Lati- novics Vince, Jankovits Gyula, Majoros István, Tóth Kálmán. Póttagokul: ifj. b. Rudits József, Varga Károly, Mukits Ernő.

A kassai egyházmegye terezaí esp. kerületben: Bujano- vies Sándor, Fábry István, gr. Péchy Manó, b. Sennyei Pál, Melezer István, Rimanóczy Ferencz.

A győri egyházmegyében: gr. Zichy Henrik, Tóth Bal- lint, gr. Niezky Lajos, Ghiczy Kálmán. Póttagokul: gróf Zichy Bódog, Gyapay Dénes, egyházi követül: Fábián István.

— Miatán legközelebb a végleges autonomicus választá- sok befejeztemek, valamennyi megválasztott névsorát egyszerre fogjuk közölni.

Gabnaüzlet

A gabnatözsde elég élénknek mutatkozott; a buza vál- tozatlan árák: kelt; rozs é, zab szonban 10 kr. al drágábban adáott, mint mu't héten. B u z a, b á n s á g i, Győ: ott 85 1/2 — 89 font 4 frt 70 — 75 kr, Bécsben 86 — 87 font 5 frt 10 kr, tiszai Bécs- ben 87 — 89 font 5 frt 5 kr, pesti Bécsben 87 font 5 frt, fehérvári Bécsben 86 1/2 — 87 font 5 frt 5 — 10 kr; k u k o r i c z a átvitelben 83 font 2 frt 66 kr; r o z s v á c z i Bécsben 80 font 3 frt 79 kr, felvideki Bécsben 82 font 3 frt 85 kr; z a b, m a g y a r, átvitelben 44 — 45 font 1 frt 90 — 2 frt, 47 — 48 font 2 frt 4 — 8 kr, 49 frt 2 frt 26 kr. El datott 30,000 mérő buza.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lipót-utca 11. sz.) — Felelős szerkesztő: Füssy Tamás.

Nyomatott az „Athenaeum” irodalmi és nyomdai társulat (az előtt Emich G.) nyomdájában; Pesten, Barátok tere 7. sz. — 1869.

Folytatás a mellékleten.